LA LITÚRGIA, RELACIÓ TRANSFORMADORA ENTRE DÉU I NOSALTRES

Notes de la intervenció de M. del Mar Albajar, abadessa del monestir de Sant Benet de Montserrat, en l'acte de presentació de la revista *Galilea.153* - 12 d'abril de 2018

1. La litúrgia és obra de Déu

No necessitem fer res d'especial per trobar Déu. Déu és el cor que batega en tota realitat. Ens el trobem quan ens llevem, quan ens rentem les dents, quan esmorzem, quan agafem el metro, quan jo em trobo amb les primeres germanes de la comunitat, en el treball, quan vaig a comprar... En qualsevol situació, en cada gest, en cada batec de la nostra vida Déu hi és present. La litúrgia és una manera de fer lloc, d'explicitar, de visibilitzar l'invisible. La litúrgia és el moment en què ens aturem per celebrar, per respondre a aquesta dimensió de la realitat que és a cada moment de la nostra vida, però que necessita un espai especial per poder-lo fer present, per poder-lo fer explícit.

Litúrgia és –l'origen grec de la paraula ho indica– el *treball del poble*, però sant Benet diu que és el treball de Déu. A la litúrgia el que fem és fer lloc en nosaltres per a Déu, per al transcendent, per al misteri, per a allò que ens depassa. Més que el resultat d'allò que nosaltres fem, més que el producte dels nostres rituals, de les nostres bones intencions, de les nostres pregàries, és posar-nos a la presència d'una realitat que hi és sempre i que és arreu.

Full verd albajar.indd 1 30/05/18 10:07:17

Nosaltres ens llevem a les sis per anar a matines. I seiem a uns bancs que formen angle, totes mirant endavant. Davant no hi ha ningú, però ens posem totes com si hi fos. Perquè de fet hi ha Algú que ens convoca aquí. És aquest invisible, aquesta presència que ens recorda que hi és amb nosaltres.

I cada vegada que comencem la pregària i diem «Sigueu amb nosaltres, Déu nostre», recordem que Déu és sempre entre nosaltres i que nosaltres obrim la nostra consciència a aquesta realitat. Per això la tradició benedictina parla de l'obra de Déu, de l'*opus Dei*, de l'ofici diví, en lloc del treball humà. Amb aquesta expressió el que subratllem és que la litúrgia no és producte del que nosaltres fem sinó que nosaltres ens hi posem per poder acollir Aquell que ja hi era.

2. La litúrgia és obra del poble

La litúrgia és obra de Déu i alhora és el treball del poble. Que sigui el treball del poble significa que la litúrgia no és mai res individual. Pot ser que hi arribem com a individus. I quan dic com a individus vull dir quan estem tancats en nosaltres mateixos, quan ens barallem amb la vida, amb els altres, quan estic preocupada amb els meus propis projectes, i aleshores m'aïllo: això serien els individus. I som persones, en canvi, quan ens obrim als altres.

Podem arribar a la litúrgia amb tots els nostres problemes, amb les nostres preocupacions, i podem arribar-hi sols, amb la sensació d'estar aïllats. Però la litúrgia és sempre trobada, qui celebra és la comunitat, és el poble. La litúrgia mai no és una litúrgia d'individus, sempre és una trobada de persones. I de la litúrgia en surten persones enviades a fer poble, a fer comunitat.

La litúrgia ens uneix... i ens envia a crear comunitat, a obrir llaços, a trobar-nos amb l'altre... Hi ha un teòleg nord-americà, un liturgista que es diu Nathan Mitchel, que explica que la legitimitat de la nostra litúrgia eclesial es mesura per la litúrgia del veïnatge. La nostra litúrgia és vàlida en la mesura que crea veïnatge, relacions, comunitat més enllà de l'assemblea que celebra.

Però també està bé recordar que Déu mateix es fa present a l'assemblea. No és una persona que celebra la litúrgia, és la comunitat qui ho fa. Ho expliquen molt bé uns textos preciosos de la constitució *Sacrosanctum Concilium*:

> Crist està present en la seva Església, sobretot en la seva acció litúrgica... Crist està present quan l'Església suplica i canta salms al mateix que va prometre «on n'hi ha dos o tres congregats en el meu nom, enmig d'ells allà hi soc» (Mt 18,20) (SC 7).

> La santa mare Església desitja vehementment que es porti a tots els fidels a aquella participació plena, conscient i activa a les celebracions litúrgiques que exigeix la naturalesa de la mateixa litúrgia, i a la qual té dret i obligació, en virtut del baptisme, el poble cristià «llinatge escollit, sacerdoci reial [tots som sacerdotesses, sacerdots, en la litúrgia, en la pregària], nació santa, poble adquirit». En reformar i fomentar al sagrada litúrgia cal tenir molt en compte aquesta plena i activa participació de tot el poble, perquè és la font primària i necessària donant de beure els fidels l'esperit veritablement cristià (SC 14).

Full verd albajar.indd 2 30/05/18 10:07:17

Si és la comunitat qui celebra, si el Crist es fa present en aquesta comunitat, aquesta comunitat ha de ser reflex del Crist. Aleshores, cal que ens preguntem com ens tractem els uns als altres. Aquesta comunitat també forma part de la litúrgia. La litúrgia no és només el ritu, la celebració, sinó com ens acollim els uns als altres, com ens tractem els uns als altres, com ens perdonem els uns als altres, com ens enviem després els uns als altres.

El sagrat en altres religions por tenir a veure amb altres conceptes, però el sagrat en cristià té a veure amb estimar, amb l'amor, si no, no és sagrat. La litúrgia no pot ser sagrada si estem deixant d'estimar a algú o a alguna dels que estan a la celebració, o dels que portem a la pregària.

3. Necessitat de la dimensió celebrativa

La litúrgia, com també diu el Concili (*Constitució sobre l'Església*), és «font i cimal de la vida cristiana» (LG 11). Per tant, la litúrgia és font d'on sorgeix i a on va la vida, està connectada amb la vida.

Tot ésser humà té una dimensió celebrativa incorporada, natural, antropològica. Necessita celebrar i acompanyar els diferents moments de la vida, des que naixem fins que morim. I la nostra litúrgia és aquesta celebració, és aquesta manera de posar la nostra vida humana en mans d'aquesta presència.

Joannis Zizioulas, un teòleg ortodox, ens ajuda a entendre la relació de la vida amb la litúrgia. Parla de dues menes d'existència: la biològica i l'eclesial. L'existència biològica ens porta a protegir-nos, a tenir cura de la nostra salut, a procurar per la nostra vellesa...

L'existència eclesial, que sorgeix del baptisme, va més enllà de l'existència biològica i la projecta vers la trobada amb l'altre, vers el Regne.

Cada vegada que fem alguna celebració, hi portem l'existència biològica perquè la litúrgia ens la vagi transformant en existència cap als altres, aquesta existència que ens allibera de les nostres pors, dels nostres límits, de la nostra necessitat d'assegurar-nos, per viure des de la follia i des de la llibertat, per una il·lusió més gran més enllà de la pròpia seguretat. A la litúrgia, doncs, la nostra vida té l'oportunitat de néixer de nou.

Full verd albajar.indd 3 30/05/18 10:07:20

4. Els llenguatges de la litúrgia

La litúrgia és una relació transformadora entre Déu i nosaltres, perquè tota relació amb Déu, tota relació amb els textos bíblics, tota relació amb el misteri de Crist és una possibilitat per entrar en aquesta vida de Déu. Tots els textos bíblics, diu la *Dei Verbum*, són per a la nostra salvació. I quan dic salvació, quan parlo de transformació, no vull dir el perdó d'alguna transgressió, d'alguna equivocació, sinó la possibilitat de viure d'una altra manera, de ser més feliç, més lliure, més d'acord amb qui soc realment i oberta als altres.

Si la litúrgia és trobada transformadora per a l'assemblea hem de tenir present que comprèn llenguatges molt diversos: els gestos, l'espai, la nostra forma de vestir i el llenguatge verbal. Hem d'anar en compte perquè hi ha llenguatges que poden ser discriminatoris. Hi ha una teòloga liturgista nord-americana, Marjorie Procter-Smith, que parla de la importància dels relats per a les persones. I la litúrgia està plena de relats, perquè és un dels llenguatges bíblics.

Segons els relats que ens arriben i els que no ens arriben, nosaltres configurem la nostra identitat, les nostres possibilitats. Per exemple, hi ha una gran tradició que diu que la primera que va veure Jesús ressuscitat fou Maria Magdalena. És una tradició molt important que si no tingués algun grau de veracitat no estaria en els textos, i en canvi en els diumenges de Pasqua no es llegeix mai aquest evangeli. També en temps de Pasqua, a tèrcia, es llegeix un verset que diu: *Realment el Senyor*

ha ressuscitat, amb la resposta: *I s'ha aparegut a Simó Pere*. I està molt bé, perquè es va aparèixer a Simó Pere. Però, ¿només es va aparèixer a Simó Pere? I ho llegim 50 dies! I no surt ningú més que Simó Pere. I, és clar, això et va configurant, et va donant un missatge. I els missatges es donen tant pel que es diu com pel que no es diu.

Igualment pel que fa als joves. Caldria preguntar als joves què entenen del que es diu a les esglésies... És veritat que cal fer l'esforç d'apropar-se a un llenguatge que té una tradició antiga, com és el llenguatge litúrgic. Igual que si ets advocat també has de fer l'esforç d'entrar en el llenguatge legal. Però això no treu que no hàgim de fer més intel·ligible el nostre llenguatge.

La litúrgia com a relació transformadora és aquell espai on portem la vida tal com és, on podem ser qui som tal com som, on no cal que ens disfressem, per poder-nos obrir a aquesta vida de Déu, on jo puc ser cada vegada més qui soc realment, i més donada als altres perquè tinc menys pors, menys necessitat de protegir-me i tinc més confiança en aquest Crist que ens convoca i ens reuneix.

Full verd albajar.indd 4 30/05/18 10:07:21